

REPUBLIKA E KOSOVËS
ZYRA E AUDITORIT TË PËRGJITHSHËM

Nr. i Dokumentit: 21.23.1-2013-08

RAPORTI I AUDITIMIT
PËR PASQYRAT FINANCIARE TË MINISTRISË SË DIASPORËS
PËR VITIN E PËRFUNDUAR MË 31 DHJETOR 2013

Prishtinë, Qershor 2014

Zyra e Auditorit të Përgjithshëm (ZAP) kryen auditime të rregullsisë dhe të performancës. Auditori i Përgjithshëm, Lage Olofsson, është kreu i ZAP-it, i cili ka rreth 145 të punësuar. Auditori i Përgjithshëm dhe ZAP janë të pavarur dhe certifikon rreth 90 Pasqyra Vjetore Financiare çdo vit, derisa ndërmarrin forma të tjera të auditimit.

Misioni ynë është që të kontribuojmë në menaxhim të shëndoshë financiar në administratë publike. Ne do të kryejmë auditime cilësore në përputhje me standardet e njohura ndërkombëtare të auditimit të sektorit publik dhe praktikat e mira evropiane. Ne do të ndërtojmë besim në shpenzimin e fondeve publike. Ne do të luajmë një rol aktiv në sigurimin e interesit të taksapaguesve dhe palëve të tjera të interesit në rritjen e llogaridhënies publike.

Raportet e nxjerra nga ZAP promovojnë drejtpërsëdrejti llogaridhënien pasi që ato ofrojnë bazë për ti kërkuar llogari menaxherëve të çdo organizate buxhetore.

Auditori i Përgjithshëm ka vendosur në lidhje me opinionin e auditimit dhe raportin mbi Pasqyrat Vjetore Financiare të Ministrisë së Diasporës në konsultim me Ndihmës Auditorin e Përgjithshëm, Ibrahim Gjylderen, i cili e ka mbikëqyrur auditimin.

Raporti dhe opinionin i lëshuar janë rezultat i auditimit të kryer nën menaxhimin e Drejtorit të Auditimit, Bujar Bajraktari, i mbështetur nga, Shefkije Beka (Udhëheqës Ekipi), Krenare Pirana dhe Riza Spanca.

TABELA E PËRMBAJTJES

Përmbledhje e përgjithshme	4
1 Fushëveprimi i auditimit dhe metodologjia	6
2 Pasqyrat vjetore financiare dhe obligimet e tjera për raportimin e jashtëm	7
3 Rekomandimet e vitit paraprak	9
4 Menaxhimi Financiar dhe Kontrolli	10
Shtojca I: Shpjegim i llojeve të ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ZAP	22
Shtojca II: Rekomandimet e vitit paraprak	25

Përmbledhje e përgjithshme

Hyrje

Ky raport përmbledh çështjet kryesore që dalin nga auditimi ynë i pasqyrave vjetore financiare të Ministrisë së Diasporës për vitin 2013 – i cili e përcakton Opinionin e dhënë nga Auditori i Përgjithshëm. Unë do të doja të falënderoja Ministrin dhe stafin e tij për ndihmën e tyre gjatë procesit të auditimit.

Ekzaminimi i pasqyrave financiare për vitin 2013 u ndërmor në përputhje me standardet e njohura ndërkombëtarisht të auditimit në Sektorit Publik (SNISA) të nxjerra nga INTOSAI. Qasja jonë ka përfshirë testet dhe procedurat, të cilat ne menduam se ishin të nevojshme për të arritur në një opinion lidhur me pasqyrat financiare. Qasja e ndërmarrë është paraqitur në Memorandumin e Planifikimit të Auditimit, të datës 16.12.2013.

Auditimi ynë është fokusuar në:

- Pasqyrat Vjetore Financiare – pajtueshmërinë me kornizën e raportimit;
- Veprimet e ndërmarra ndaj rekomandimeve tona për vitin 2012 dhe atyre të mëhershme; dhe
- Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin e Brendshëm të Ministrisë së Diasporës (duke përfshirë menaxhimin dhe ekzekutimin e buxhetit).

Niveli i punës së kryer nga Zyra e Auditorit të Përgjithshëm për të përfunduar auditimin për vitin 2013 pasqyron drejtpërsëdrejti cilësinë e kontrollit të brendshëm të zbatuar nga menaxhmenti .

Opinion

Shtojca I shpjegon llojet e ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ana e Zyrës së Auditorit të Përgjithshëm.

Opinion i Auditorit të Përgjithshëm është:

Sipas opinionit tonë pasqyrat financiare *prezantojnë një pamje të drejtë dhe të vërtetë* në të gjitha aspektet materiale (ISSAI 200: **Opinion i Pamodifikuar**).

Konkluzioni i përgjithshëm

Bazuar në detajet e paraqitura në secilën pjesë të këtij raporti, konkluzioni ynë i përgjithshëm është se:

Edhe pse ne arritëm të merrnim siguri nga kontrollet efektive të menaxhmentit në disa fusha të pasqyrave, vlerësimi ynë për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin ka nxjerr në pah se në disa fusha të rëndësishme të veprimtarisë akoma ekzistojnë dobësi. Kjo ka ndodhur tek planifikimi jo i duhur dhe ekzekutimi i ulët i buxhetit, që mund të rezultojë në mos arritjen e objektivave të organizatës dhe financimin e detyrimeve të vitit aktual nga buxhetet e vitit të ardhshëm. Poashtu mangësi kishte tek prokurimi, tek menaxhimi i shpenzimeve për udhëtime, dhe shpenzimet që lidhen me projektet e zhvilluara jashtë vendit. Përmirësimet janë të nevojshme edhe tek menaxhimi i subvencioneve dhe menaxhimi i veturave zyrtare.

Rekomandimet tona kryesore janë si në vijim:

Ministri duhet të sigurojë që:

- Plani i rishikuar i veprimit në mënyrë të qartë përcakton afatet kohore praktike për adresimin e rekomandimeve të mëparshme të bëra nga AP me anëtarët përgjegjës të stafit të identifikuar. Fokusi fillestar duhet të jetë në rekomandimin lidhur me planifikimin e buxhetit dhe atë për prokurimin;
- Të monitorojë në mënyrë sistematike performancën buxhetore në baza mujore dhe të identifikojë dhe adresojë barrierat për të përmirësuar nivelet e ekzekutimit të buxhetit;
- Të bëhet një rishikim procesit të planifikimit të prokurimit për të siguruar që plani përfundimtar të prokurimit në të ardhmen është harmonizuar plotësisht me buxhetin e aprovuar;
- Shpenzimet për projektet e realizuara jashtë të paguhen përmes transfereve bankare, bazuar në marrëveshjet paraprakisht të nënshkruara;
- Evidencat dhe menaxhimi i pasurive të jenë në harmoni të plotë me kërkesat administrative dhe ligjore. Kjo do të ndihmojë në menaxhim efikas të pasurive; dhe
- Të themelohet Sistemi i Auditimit të Brendshëm.

Përgjigja e Ministrit – Auditimi për vitin 2013

Ministri është pajtuar me të gjeturat e auditimit dhe është zotuar se do të adresojë të gjitha rekomandimet.

1 Fushëveprimi i auditimit dhe metodologjia

Është përgjegjësi e Ministrisë së Diasporës (MeD) të përgatisë pasqyrat financiare sipas Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit në Sektorin Publik (SNKSP) për “Raportimin Financiar në bazë të Kontabilitetit të Parasë së Gatshme” dhe kërkesave të tjera specifike. Zyra e Auditorit të Përgjithshëm (ZAP) është përgjegjëse për kryerjen e auditimit të rregullsisë që përfshin ekzaminimin dhe vlerësimin e pasqyrave financiare dhe të dhënave tjera financiare si dhe dhënien e opinioneve:

- Nëse pasqyrat financiare japin një pamje të drejtë dhe të vërtetë të llogarive dhe çështjeve financiare për periudhën e auditimit;
- Nëse të dhënat financiare, sistemet dhe transaksionet janë në pajtim me ligjet dhe rregulloret në fuqi;
- Për përshtatshmërinë e funksioneve të kontrollit të brendshëm dhe të auditimit të brendshëm; dhe
- Për të gjitha çështjet të cilat dalin apo kanë të bëjnë me auditimin.

Ne kemi shqyrtuar shkallën deri në të cilën mund të mbështetemi në kontrollet menaxheriale gjatë përcaktimit të testimit të hollësishëm, të cilat janë të nevojshme për të siguruar nivelin e nevojshëm të dëshmive për të mbështetur opinionin e Auditorit të Përgjithshëm dhe fokusin e auditimit tonë të pajtueshmërisë.

Pjesët e mëposhtme ofrojnë një përmbledhje më të detajuar të të gjeturave tona të auditimit me theks të veçantë në vëzhgimet dhe rekomandimet në çdo fushë të rishikimit. Një vlerësim i përgjigjeve të Menaxhmentit ndaj rekomandimeve të bëra në vitin 2012 mund të gjendet në Shtojcën II.

Për të qenë më i plotë, ne kemi përfshirë në raport edhe çështjet e identifikuar gjatë auditimit të ndërmjetëm aty ku ato kanë mbetur relevante. Të gjeturat tona janë definuar si:

Të prioritetit të lartë – Çështje të cilat mund të rezultojnë në dobësi materiale në kontrollin e brendshëm dhe ku veprimi i marrë do të ofrojë mundësinë për përmirësimin e efikasitetit dhe efektivitetit të kontrolleve të brendshme; dhe

Të prioritetit të mesëm - Çështje të cilat mund të mos rezultojnë në dobësi materiale, por ku veprimi i marrë do të ofrojë mundësinë për përmirësimin e efikasitetit dhe efektivitetit të kontrolleve të brendshme.

Procedurat tona kanë përfshirë një rishikim të kontrolleve të brendshme dhe sistemeve të kontabilitetit dhe procedurat vetëm deri në atë masë që konsiderohet e nevojshme për kryerjen efektive të auditimit. Të gjeturat e auditimit nuk duhet të konsiderohen sikur përfaqësojnë një pasqyrë gjithëpërfshirëse të të gjitha dobësive të cilat ekzistojnë, apo edhe të të gjitha përmirësimeve që mund të bëhen në sistemet dhe procedurat që kanë funksionuar. Të gjeturat që konsiderohen si me prioritet të ulët do ti raportohen veçmas stafit të financave.

2 Pasqyrat vjetore financiare dhe obligimet e tjera për raportimin e jashtëm

Konkluzioni i përgjithshëm

Rishikimi ynë i PVF-ve merr parasysh pajtueshmërinë me kornizën raportuese si dhe cilësinë dhe saktësinë e informacionit të regjistruar në pasqyrat financiare. Ne gjithashtu e marrim parasysh deklaratën e bërë nga ZKA dhe Zyrtari Kryesor Financiar, kur draft PVF-të të dorëzohen në Qeveri.

Deklarata në lidhje me prezantimin e PVF përfshin një numër të pohimeve për sa i përket pajtueshmërisë me kornizën raportuese dhe cilësinë e informacionit në kuadër të pasqyrave financiare. Disa pohime kanë për qëllim t'i ofrojnë Qeverisë sigurinë se të gjitha informatat relevante janë ofruar për të siguruar se mund të ndërmerret një auditim gjithëpërfshirës.

Konkluzioni ynë është se informatat e paraqitura në PVF në të gjitha aspektet materiale janë korrekte dhe paraqesin në mënyrë të drejtë dhe të saktë aktivitetet financiare të MeD-së për vitin 2013. Të gjitha obligimet e tjera të raportimit të jashtëm që nuk kanë lidhje me PVF-të ishin përmbushur plotësisht.

2.1 Opinioni i Auditimit

Opinion i pamodifikuar¹

Sipas opinionit tonë pasqyrat financiare prezantojnë një pamje të drejtë dhe të vërtetë në të gjitha aspektet materiale (ISSAI 200: **Opinion i Pamodifikuar**).

¹ Termi “opinion i pamodifikuar” është ekuivalent me termin “opinion i pakualifikuar” i përdorur në versionin paraprak të raportit të auditimit. Terminologjia e re është në pajtim me standardet e reja të INTOSAI-t. Për më shumë informacion referoju shtojcës I.

2.2 Pajtueshmëria me kërkesat për raportim në PVF

Përshkrimi

Pasqyrat vjetore financiare duhet të jenë në përputhje me kornizën e caktuar raportuese. Ne kemi marrë parasysh:

- Pajtueshmërinë me Rregullën Financiare (RrF) nr. 03/2013;
- Kërkesat e LMFP-së nr. 03/L-048; dhe
- Kërkesat tjera relevante.

Ne nuk kemi asnjë çështje për të ngritur në lidhje me këto. Çështjet e ngritura në memon tonë të auditimit të ndërmjetëm, të datës 16.12.2013, në lidhje me kornizën raportuese janë adresuar nga Menaxhmenti.

Rekomandimi

Ne nuk kemi rekomandime në këtë fushë.

2.3 Pajtueshmëria me kërkesat e tjera për raportim të jashtëm

Përshkrim

Përveç hartimit të PVF-ve, nga MeD kërkohet të adresojë obligimet për raportim të jashtëm si në vijim:

- Kërkesa Buxhetore;
- Raportet tremujore, duke përfshirë pasqyrat financiare nëntë mujore;
- Draft plani i prokurimit dhe plani final; dhe
- Plan i veprimit për implementimin e rekomandimeve nga raporti i ZAP-2012.

Ne jemi të kënaqur me cilësinë e përmbushjes së obligimeve të jashtme të raportimit nga ana e MeD-së dhe nuk kemi çështje për të ngritur në lidhje me to.

3 Rekomandimet e vitit paraprak

Konkluzioni i përgjithshëm

MeD kishte ndërmarrë hapa konkret në adresimin e rekomandimeve të dhëna nga viti i kaluar, bazuar në një plan të veprimit të përgatitur. Megjithatë, kërkohet implementimi edhe i rekomandimeve që janë në proces dhe një tjetër që nuk është adresuar.

Përshkrimi

Raporti ynë i auditimit për PVF-të të vitit 2012 të MeD kanë rezultuar në 10 rekomandime kryesore. MeD kishte përgatitur një Plan Veprimi ku paraqitet mënyra se si do të adresohen të gjitha rekomandimet. Deri në fund të auditimit tonë për vitin 2013, shtatë (7) rekomandime janë adresuar plotësisht; dy (2) janë adresuar pjesërisht, dhe një (1) nuk është adresuar ende. Për një përshkrim më të plotë të rekomandimeve dhe mënyrës se si janë adresuar ato, shihni Shtojcën II.

Rekomandimi

Çështja 1 - Rekomandimet e vitit të kaluar – Prioritet I lartë

E gjetura	Jo të gjitha rekomandimet e vitit të kaluar janë implementuar plotësisht, ngase MeD nuk kishte aplikuar ndonjë proces formal për menaxhimin dhe monitorimin e mënyrës së implementimit të rekomandimeve të AP-së.
Rreziku	Dështimi për të implementuar të gjitha rekomandimet e AP ka rezultuar në: • Dobësi në planifikimin e kërkesave buxhetore dhe shpenzimin e fondeve; dhe• Përseritjen e disa dobësive të vogla nga vitet e kaluara në fushën e prokurimit.
Rekomandimi 1	Plani i rishikuar i veprimit në mënyrë të qartë përcakton afatet kohore praktike për adresimin e rekomandimeve të mëparshme të bëra nga AG me anëtarët përgjegjës të stafit të identifikuar. Fokusi fillestar duhet të jetë në rekomandimin lidhur me planifikimin e buxhetit dhe atë për prokurimin.

4 Menaxhimi Financiar dhe Kontrolli

4.1 Konkluzioni i përgjithshëm

Qasja jonë e auditimit është fokusuar në të kuptuarit dhe vlerësimin e veprimeve të ndërmarra nga menaxhmenti për të siguruar menaxhim financiar dhe kontroll efektiv dhe të rezultateve nga këto veprime. Për sisteme individuale financiare, ne kërkojmë të identifikojmë nivelin në të cilin operojnë kontrollet aktuale. Ky nivel, për shembull, mund të jetë aktiviteti monitorues i ndërmarrë nga menaxhmenti i lartë apo kontrollet operative të nivelit më ulët. Ne konsiderojmë nëse kontrollet janë të dizajnuara mirë, janë zbatuar siç është planifikuar dhe funksionojnë në mënyrë efektive. Kjo kërkon një vlerësim të strukturave, proceseve dhe linjave të llogaridhënies të prezantuara nga menaxhmenti, duke përfshirë rolin e ndërmarrë nga Auditimi i Brendshëm dhe Komiteti i Auditimit.

Ne kemi gjetur se, kontrollet mbi planifikimin dhe realizimin e buxhetit nuk po zbatohen në mënyrë efektive, kontrollet mbi një sërë fushash të shpenzimeve kërkojnë përmirësim të mëtejshëm në mënyrë që të parandalojë që Ministria të ketë humbje financiare, vlerë të dobët për paranë dhe menaxhim jo efektiv të projekteve. Fushat kryesore ku nevojiten më shumë përmirësime janë ekzekutimi i buxhetit, prokurimi, menaxhimi i shpenzimeve për udhëtime jashtë vendit si dhe menaxhimi i pasurive. Mungesa sistemit të auditimit të brendshëm ka ndikuar që menaxhmenti të mos ketë informata të mjaftueshme dhe me kohë në lidhje me efektivitetin e sistemeve të kontrollit të brendshëm përgjatë vitit. Një auditim i aktiviteteve të MeD së ishte kryer vetëm në fund të vitit dhe kjo nuk ishte e mjaftueshme për të mbështetur menaxhmentin në vlerësimin e efektivitetit të kontrolleve dhe marrjen e masave eventuale për përmirësim. Nuk ishte themeluar as Komiteti i Auditimit.

4.2 Qeverisja e mirë

Përshkrim

Në kuadër të MeD-së është paraparë që të themelohen qendra kulturore në vendet me interes për diasporën dhe mërgatën. Gjatë vitit 2013 ishte themeluar një qendër e tillë në Turqi dhe një në Zvicër. Megjithëse përgjatë vitit Qendra Kulturore në Turqi kishte raportuar rregullisht në lidhje me aktivitetet, nuk kishte formë dhe afate zyrtare për raportim. Ministria kishte hartuar një draft rregullore për strukturën, organizimin dhe funksionimin e qendrave kulturore, mirëpo kjo draft rregullore akoma nuk është aprovuar nga Qeveria.

Rekomandimi

Ne nuk kemi rekomandime në këtë fushë mirëpo do të përcjellim miratimin e kësaj rregullore të nevojshme.

4.3 Planifikimi dhe realizimi i buxhetit

Përshkrimi

Ne kemi shqyrtuar burimin e fondeve buxhetore për MeD, shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike dhe të hyrat e inkasuara. Kjo është paraqitur në tabelat e mëposhtme:

Tabela 1. Burimet e fondeve buxhetore – realizimi ndaj buxhetit (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final ²	2013 Realizimi	2012 Realizimi	2011 Realizimi
Burimet e fondeve	1,828,900	1,724,079	1,463,542	1,263,805	597,318
Grandi i Qeverisë-Buxheti	1,828,900	1,724,079	1,463,542	1,263,805	597,318

Burim i vetëm i fondeve buxhetore për MeD-në ishte buxheti i Kosovës. Buxheti final, krahasuar me buxhetin fillestar, është më i ulët për 104,821€. Kjo rënie është rezultat i rishikim të buxhetit.

Në vitin 2013, shpenzimet e realizuara ishin 1,463,542€ apo 85% të buxhet final.

² Buxheti Final – buxheti i aprovuar nga Kuvendi që është e përshtatur vazhdimisht nga Ministria e Financave

Tabela 2. Shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike-realizimi ndaj buxhetit (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final	2013 Realizimi	2012 Realizimi	2011 Realizimi
Shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike:	1,828,900	1,724,079	1,463,542	1,263,805	597,318
Pagat dhe Mëditjet	413,460	327,060	307,060	297,569	104,898
Mallrat dhe Shërbimet	1,005,440	1,177,019	988,412	679,007	369,003
Shërbimet komunale	30,000	12,000	8,107	10,397	981
Subvencionet dhe Transferet	130,000	148,000	147,528	129,924	107,991
Investimet Kapitale	250,000	60,000	12,435	146,908	14,445

Shpjegimet rreth ndryshimeve në kategoritë buxhetore janë në dhënë si në vijim:

- Megjithëse buxheti për investimet kapitale me rishikimin e buxhetit ishte zvogëluar nga 250,000€ në 60,000€, prapëseprapë vetëm 12,435€ ishin shpenzuar deri në fund të 2013. Zvogëlimi i buxhetit ka ardhur për shkak të mos bashkëpunimit me Ministritë tjera. Një objekt që ishte paraparë të renovohej nga MeD ishte renovuar nga Ministria e Forcës dhe Sigurisë. Derisa projekti (blerja e softuerit) që ishte planifikuar të kryhej për 60,000€, Ministrisë i ka kushtuar rreth 12,000€.
- Buxheti final për subvencione në krahasim me atë final ishte rritur për 18,000€, Derisa shpenzimi ishte 99.68%.
- Buxheti final për mallra dhe shërbime ishte rritur për 141,579€, megjithatë shpenzimi ishte më i ulët se buxheti fillestar për këtë kategori. Kjo ka ndodhur pjesërisht për shkak të shkurtimit të alokimeve nga ana e Ministrisë së Financave. 84% e buxhetit final ishte shpenzuar. Buxheti për Paga dhe Mëditje ishte 4 reduktuar për 87,000€, si pasojë e mos plotësimit të të gjitha pozitave të aprovuara me buxhet.

Rekomandimi

Çështja 2 – Planifikimi dhe ekzekutimi i buxhetit – Prioriteti i Lartë

- E gjetura** Ekzekutimi i buxhetit përveq subvencioneve, nuk ishte në nivelin e pritur. Kjo mund të rezultojë me shfrytëzim joefikas të burimeve, si dhe redukton efektivitetin e planeve të shpenzimeve të Ministrisë.
- Rreziku** Planifikimi jo i duhur dhe ekzekutimi i ulët i buxhetit mund të rezultojë në mos arritjen e objektivave të organizatës dhe financimin eventual të detyrimeve të vitit aktual nga buxhetet e vitit të ardhshëm.
- Rekomandimi 2** Ministri duhet të monitorojë në mënyrë sistematike performancën buxhetore në baza mujore dhe të identifikojë dhe adresojë barrierat për të përmirësuar nivelet e ekzekutimit të buxhetit.

4.4 Shpenzimet

4.4.1 Prokurimi

Përshkrimi

Në këtë kapitull janë përfshirë të gjitha prokurimet që ndërlidhen me investime kapitale dhe ato për blerjen e mallrave dhe shërbimeve. Testimet tona janë fokusuar në ekzaminimin e procedurave të prokurimit dhe pagesave që janë bërë për blerjet përmes prokurimit. Rezultatet e testimeve dhe çështjet e evidentuara janë shpalosur në vazhdim:

Rekomandimi

Çështja 3 - Mos harmonizimi i planit të prokurimit me buxhetin e aprovuar - Prioriteti i Lartë

E gjetura	Planifikimi final i prokurimit nuk ishte harmonizuar me ndarjet buxhetore të aprovuara nga Qeveria dhe Kuvendi. Plani i prokurimit përfshinte aktivitete në vlerë prej 1,466,300€ ndërsa buxheti fillestar i aprovuar për mallra e shërbime dhe investime kapitale së bashku ishte 1,255,440€.
Rreziku	Planifikimi jo i mirë i prokurimit shpie në realizim të dobët. Kjo rrefektohet edhe me shpenzim të dobët të buxhetit.
Rekomandimi 3	Ministri duhet të bëjë një rishikim të procesit të planifikimit të prokurimit, për të siguruar që plani final i prokurimit në të ardhmën të jetë plotësisht i harmonizuar me buxhetin e aprovuar..

Çështja 4- Dobësi jo sistematike në prokurim - Prioritet i Lartë

E gjetura Nga rishikimi i 12 kontratave dhe 44 pagesave kemi gjetur se procedurat e prokurimit në disa raste nuk janë zhvilluar në harmoni me kërkesat asministrative, dhe atë:

MeD kishte zhvilluar 3 procedura të kuotimit të qmimeve të cilat lidheshin më projektin “Regjistrimi i diasporës dhe mërgatës”. Kjo do të mund të bëhej përmes një kontrate të vetme dhe përmes një procesi të hapur tenderues pasi që shuma totale e tyre ishte 27,127€ (si arsye për këtë Ministria ka potencuar faktin se rishikimi i buxhetit ishte bërë në tetor dhe koha e shkurtë deri në përmbylljen e vitit do të ndikonte që ky projekt të mos realizohej duke marrë parasysh kohëzgjatjen e procedurave të hapura tenderuese);

Ministria e Diasporës kishte aplikuar procedurë të negocimit të çmimeve pa publikim të njoftimit, për kontraktim të shërbimeve të organizimit të manifestimit “ditët e diasporës”. Negocimi është bërë me një kompani të vetme, me arsyetimin se është kërkesë e diasporës që figura të caktuara të jenë pjesëmarrës në aktivitetet në fjalë. Nuk ishte zhvilluar paraprakisht një konkurs i projektimit dhe për t’iu dhënë mundësi kompanive tjera të kësaj natyre të konkurrojnë për shërbimin në fjalë);

Një fotokopje me vlerë 3,200€ ishte blerë nga kategoria e mallrave dhe shërbimeve, derisa është dashur që kjo të bëhej nga investimet kapitale;

Pagesa për Softuerin e blerë ishte bërë vetëm në bazë të konfirmimit nga menaxheri i kontratës. Megjithëse gjatë instalimit dhe futjes në përdorim të softuerit ishin mbajtur shumë takime dhe kishte mbikqyrje të realizimit të projektit, nuk ishte formuar komision formal për pranimin e pasurisë siç kërkon Rregullorja për Menaxhimin e Pasurisë jo Financiare.

Rreziku Aplikimi i procedurave jo adekuate të prokurimit dhe mungesa e konkurrencës mund të shkaktojnë shpenzime më të larta për mallrat/shërbimet e pranuar. Blerja e pasurive kapitale nga kategoritë tjera ekonomike sjell deri tek nënvlerësimi i pasurive në PVF. Pranimi i mallrave në mungesë të komisionit kompetent mund të shkaktoj pranimin e pasurive të cilësisë jo të duhur apo në kundërshtim me kushtet e kontraktuara.

Rekomandimi 4 Ministri duhet të bëjë një rishikim të gjeturave të mësipërme, për të përcaktuar shkaqet prapa tyre, dhe të sigurojë që procedurat e përdorura të prokurimit janë adekuate, dhe sigurojnë vlerë të mirë për paratë e shpenzuar. Pranimi i mallrave duhet të bëhet nga personat kompetent dhe blerjet të klasifikohen konform rregullave financiare.

4.4.2 Shpenzimet jo përmes prokurimit

Përshkrim

Shpenzimet jo përmes prokurimit kanë të bëjnë me mallra dhe shërbime për të cilat nuk kërkohet prokurim. Shembuj të këtyre shpenzimeve janë avanset për udhëtime, shpenzimet përmes parasë së imët dhe komunalitë.

Auditimi jonë mbi menaxhimin e shpenzimeve që nuk kërkojnë procedura të prokurimit identifikoi çështjet në vijim:

Rekomandimi

Çështja 5- Pagesa e projekteve me avance në para të gatshme – prioritet i lartë

E gjetura	MeD për implementimin e disa projekteve ³ jashtë vendit, përveq shpenzimeve të mëditjeve, ka paguar edhe shpenzime tjera aktiviteteve e zhvilluara nga Ministria. Këtu përfshihen shpenzime për shfrytëzim të hapësirave për zhvillimin e aktiviteteve dhe mbulimi i shpenzimeve tjera të pjesëmarrësve, si ushqim dhe akomodim. Këto shpenzime Ministria i ka paguar me para të gatshme në mungesë të kontratave paraprake. Vlera e këtyre shpenzimeve ishte 59,122€.
Rreziku	Pagesat me para të gatshme rrisin rrezikun e keqmenaxhimit të tyre, duke ekspozuar paratë ndaj dëmtimit apo humbjes eventuale. Mungesa e dëshmive për aktiviteteve dhe shpenzimet ngrit dyshime në lidhje me arsyeshmërinë e shpenzimit të parasë publike, dhe njëkohësisht dëmton efikasitetin e llogaridhënies.
Rekomandimi 5	Ministri duhet të sigurojë që për projektet e realizuara shpenzimet të paguhet përmes transfereve bankare, bazuar në marrëveshjet paraprakisht të nënshkruara.

³ Aktivitetet ishin kryesisht konferenca me biznese jashtë vendit, ekskursione të nxënësve nga diaspora, etj.

4.4.3 Kompensimet (pagat dhe mëditjet)

Përshkrimi

Pagat dhe Mëditjet paguhen përmes një sistemi të centralizuar. Kontrollat e ushtruara nga MeD kanë të bëjnë me ndryshimet e mundshme në listën e pagave, kontrollin e pagesave çdo muaj për ndonjë gabim të mundshëm nga Ministria e Administratës Publike, dhe nënshkrimi i listës së pagave nga ana e punëtorëve.

Si pasojë e mungesës së rregullorës për organizimin dhe sistematizimin e vendeve të punës, disa pozita kishin mbetur pa u plotësuar dhe disa tjera gjatë vitit janë ushtruar nga ushtrues të detyrës me afat më të gjatë se tre muaj. Pas aprovimit të rregullores në fund të 2013, MeD kishte filluar një proces i rekrutimit për plotësim të pozitave të lira, megjithatë deri në përfundimin e auditimit një proces i tillë nuk ishte përfunduar.

Rekomandimi

Në nuk kemi rekomandime në këtë fushë.

4.4.4 Subvencionet dhe Transferet

Përshkrimi

Bazuar në Ligjin e Diasporës dhe Mërgatës së Kosovës, si dhe në politikat programore MeD mbështet financiarisht, projektet që lidhen me promovimin, ruajtjen, kultivimin e identitetit kulturor, gjuhësor dhe arsimor të mërgimtarëve. Gjatë vitit ishin subvencionuar gjithsej 79 projekte të tilla. Përzgjedhja e projekteve për subvencionim bëhet në bazë të kriterëve paraprakisht të përcaktuara nga komisioni i cili formohet nga Sekretari i Përgjithshëm (SP) i Ministrisë. Një komision tjetër i formuar poashtu nga SP përkujdeset për monitorimin e projekteve.

Rekomandimi

Çështja 6 – Anashkalimi i kriterëve gjatë dhënies së subvencioneve- Prioritet i mesëm

E gjetura	Nga testimi i 21 projekteve të subvencionuara me vlerë totale prej 61,650€, kemi gjetur si në vijim: Sipas shpalljes publike për dhënien e subvencioneve për OJQ-të, grupet e interesit dhe individët, ishte kërkuar që dosja e aplikimit të posedoj CV-të e stafit implementues të projekteve. Ne kemi vërejtur se 13 përfitues të subvencioneve nuk i kishin paraqitur CV-të në dosjen e aplikimit. Përkundër kësaj komisioni kishte vendosur që këto projekte të subvencionohen.
Rreziku	Anashkalimi i kriterëve gjatë procesit të vlerësimit të kërkesave për subvencionim ndikon në rregullsinë e procesit, dhe nuk ofron siguri se është subvencionuar projekti dhe subjekti meritator.
Rekomandimi 6	Ministri duhet t'i rishikoj rastet ku subvencionet janë dhënë pa i plotësuar kriteret, për të përcaktuar dhe analizuar shkaqet pas tyre, dhe të siguroj ndërmarrjen e masave adekuata që raste të tilla të mos paraqiten në të ardhmen, dhe nëse është e nevojshme të merren masa administrative.

4.5 Pasuritë dhe detyrimet

4.5.1 Pasuritë kapitale dhe jo-kapitale

Përshkrim

MeD ka arritur të krijojë dhe mirëmbajë regjistrat e pasurisë. Informatat në lidhje me pasuritë janë shpalosur në PVF. Vlera neto e pasurive kapitale të paraqitura në PVF ishte 120,305€, ndërsa vlera e pasurive jo kapitale 182,362€. Në fund të vitit ishte bërë inventarizimi dhe vlerësimi i pasurisë konform kërkesave administrative. Për më tepër ne kemi identifikuar disa çështje që kanë të bëjnë me shfrytëzimin e automjeteve zyrtare.

Rekomandimi

Çështja 7 – Mungesa e regjistrimeve në E-pasuri– Prioriteti - I mesëm

E gjetura	MeD mban shënime të sakta për pasurinë me vlerë nën 1000€ në programin excel, por nuk kishte arritur që ato të regjistroj në sistemin E-pasuria siç kërkon Rregullorja për Menaxhimin e Pasurive jo Financiare.
Rreziku	Mungesa e regjistrimeve në sistemin E-pasuria mund të ndikojë në paraqitjen jo të saktë të vlerës së pasurive dhe stoqeve. Mungesa e informatave të sakta e zvoglon efikasitetin e menaxhimit të pasurive dhe e vështirëson vendimmarrjen në lidhje me to.
Rekomandimi 7	Ministri duhet të siguroj që evidencat dhe menaxhimi i pasurive të jenë në harmoni të plotë me kërkesat administrative dhe ligjore. Të gjitha pasuritë duhet të evidentohen në E-pasuri. Kjo do të ndihmojë në menaxhim efikas të pasurive.

Çështja 8 - Mos mbajtja e evidencave - Prioritet i mesëm

- E gjetura** Në dy nga tri rastet e testuara për videncat e veturave, nuk ishte mbajtur asnjë evidencë në lidhje me shfrytëzimin e tyre (kohën kur janë shfrytëzuar, qëllimet e shfrytëzimit, kilometrat etj).
- Rreziku** Mos mbajtja e evidencave për shfrytëzimin e veturave zyrtare shkakton rrezik të përdorimit të tyre edhe për çështje jashtë atyre që janë zyrtare. Kjo shkakton kosto shtesë dhe të panevojshme për ministrinë.
- Rekomandimi 8** Ministri duhet të siguroj që do të vendosen kontrollet dhe mekanizmat adekuat që mundësojnë mbajtjen e rregullt të evidencave mbi shfrytëzimin e automjeteve.

4.5.2 Trajtimi i borxheve

Përshkrim

Pasqyra e detyrimeve të papaguara ndaj furnizuesve në fund të vitit 2013 ishte në shumën €16,226. Këto detyrime janë bartur për t'u paguar në vitin 2014. Sipas testimeve të kryera dhe marrjes së mostrave për pagesat e borxheve, MeD i ka kryer te gjitha obligimet tjera ndaj furnitorëve. Mund te vijmë në përfundim se trajtimi i borxheve ne MeD është ne nivelin e pritur.

Rekomandimet

Ne nuk kemi rekomandime në këtë fushë.

4.6 Sistemi i auditimit të brendshëm

Përshkrimi

MeD nuk ka Auditor të brendshëm dhe nuk ka të themeluar Komitetin e Auditimit (KA). Në mungesë të AB, Ministria kishte kërkuar një auditim nga Departamenti i Auditimit të Brendshëm në kuadër të Ministrisë së Financave. Ky auditim ishte kryer në fund të vitit 2013 dhe si objektive kishte “Rishikimin e buxhetit, shpenzimeve dhe prokurimit në MeD”.

Auditorët nga MF kishin raportuar në lidhje me këtë auditim duke identifikuar mangësi në secilën nga fushat si dhe duke dhënë rekomandime për përmirësimin e kontrolleve të brendshme. Megjithatë në vlerësojmë se ky auditim nuk ka qenë i mjaftueshëm për ti ofruar siguri menaxhmentit në lidhje me operimin efikas të sistemeve të kontrolleve të brendshme, duke qenë se raporti ishte finalizuar vetëm një javë para mbylljes së vitit fiskal. Për të marrë siguri të mjaftueshme për operimin efikas të kontrolleve nevojitet vlerësim i vazhdueshëm i proceseve dhe aktiviteteve andaj ne rekomandojmë si në vijim:

Rekomandimi

Çështja 9 – Themelimi i NJAB-së - Prioritet i Lartë

E gjetura	MeD nuk e ka themeluar Njësinë e Auditimit të Brendshëm e as Komitetin e Auditimit. Shfrytëzimi i shërbimeve të auditimit të brendshëm nga jashtë, nuk ka qenë i mjaftueshëm për ti ofruar siguri menaxhmentit në lidhje me funksionimin efikas të kontrolleve të brendshme.
Rreziku	Mungesa e Sistemit të Auditimit të Brendshëm pamundëson marrjen e sigurisë nga ana e menaxhmentit në lidhje me operimin e sistemeve të kontrolleve të brendshme, dhe zvogëlon cilësinë e menaxhimit financiar.
Rekomandimi 9	Ministri duhet të siguroj themelimin e Sistemit të Auditimit të Brendshëm.

Shtojca I: Shpjegim i llojeve të ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ZAP

(e shkëputur nga ISSAI 200)

Forma e opinionit

147. Auditori duhet të japë një **opinion të pa-modifikuar** nëse arrin në përfundimin se pasqyrat financiare janë përgatitur, në të gjitha aspektet materiale, në pajtim me kornizën e zbatueshme financiare.

Nëse auditori, bazuar mbi dëshmitë e marra të auditimit, arrin në përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi përmbajnë anomali materiale ose nuk arrin të marrë dëshmi të mjaftueshme auditimi për të nxjerrë përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi nuk përmbajnë anomali materiale, atëherë ai duhet të modifikojë opinionin në raportin e auditorit sipas pjesës që flet për ‘Përcaktimin e llojit të modifikimit që i bëhet opinionit të auditorit’.

148. Nëse pasqyrat financiare të përgatitura sipas kërkesave të një kornize për prezantim të drejtë nuk arrijnë të japin një paraqitje të drejtë, auditori duhet të diskutojë çështjen me menaxhmentin dhe, varësisht nga kërkesat e kornizës së zbatueshme për raportim financiar dhe nga mënyra se si zgjidhet çështja, të përcaktojë nëse është e nevojshme të modifikojë opinionin e auditimit.

Modifikimet që i bëhen opinionit në raportin e auditorit

151. Auditori duhet të modifikojë opinion në raportin e auditorit në rast se, duke u bazuar në dëshmitë e marra të auditimit, arrin në përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi përmbajnë gabime materiale, ose në qoftë se auditori nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme për të nxjerrë përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi nuk përmbajnë anomali materiale. Auditorët mund të japin tre lloje opinionesh të modifikuara: opinion të kualifikuar, opinion të kundërt dhe mohim të opinionit.

Përcaktimi i llojit të modifikimit që i bëhet opinionit të auditorit

152. Vendimi se cili lloj i opinionit të modifikuar është i përshtatshëm varet nga:

- Natyra e çështjes që i jep shkas modifikimit – d.m.th nëse pasqyrat financiare përmbajnë anomali materiale ose, në rast se ishte e pamundur për të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, mund të përmbajnë anomali materiale; dhe
- Gjykimi i auditorit rreth përhapjes së efekteve ose efekteve të mundshme që çështja ka në pasqyrat financiare.

153. Auditori duhet të japë një **opinion të kualifikuar nëse**: (1) pasi ka marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, auditori arrin në përfundimin se anomalitë, ose individualisht ose së bashku, janë materiale por nuk janë përhapur në pasqyrat financiare, ose (2) nëse auditori nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme në të cilat të bazojë një opinion, por arrin në përfundimin se efektet e çdo gabimi të pazbuluar mbi pasqyrat financiare kanë mundur të jenë materiale por jo të përhapura.

154. Auditori duhet të japë një **opinion të kundërt nëse**, pasi ka marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, auditori arrin në përfundimin se anomalitë, ose individualisht ose së bashku, janë edhe materiale edhe të përhapura në pasqyrat financiare.

155. Auditori duhet të japë **mohim të opinionit nëse**, pasi nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme në të cilat të bazojë një opinion, auditori arrin në përfundimin se efektet e çdo gabimi të pazbuluar mbi pasqyrat financiare kanë mundur të jenë edhe materiale edhe të përhapura. Nëse, pas pranimi të angazhimit, auditori bëhet i vetëdijshëm se menaxhmenti ka imponuar një kufizim të fushëveprimit të auditimit, për të cilin auditori konsideron se mund të rezultojë në nevojën për të shprehur një opinion të kualifikuar ose mohim opinionit mbi pasqyrat financiare, auditori duhet të kërkojë nga menaxhmenti ta heqë atë kufizimin.

Nëse auditori jep një opinion të modifikuar, ai duhet të modifikojë edhe titullin për të korresponduar me llojin e opinionit i shprehur. ISSAI 1705 jep udhëzime shtesë rreth gjuhës specifike që duhet përdorur kur jepet një opinion dhe për të përshkruar përgjegjësinë e auditorit. Ajo gjithashtu përfshin shembuj ilustrues të raporteve.

Paragrafët e Theksimit të Çështjes dhe paragrafët e Çështjeve të Tjera në raportin e auditorit

157. Nëse auditori e konsideron të nevojshme për të tërhequr vëmendjen e përdoruesve në një çështje të paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare, e cila është sa e rëndësishme aq edhe thelbësore që ata të kuptojnë pasqyrat financiare, por ka prova të mjaftueshme e të përshtatshme se çështja nuk përmban anomali materiale në pasqyrat financiare, auditori duhet të përfshijë një paragraf të Theksimit të Çështjes në raportin e tij. Paragrafët për Theksimin e Çështjes duhet t'i referohen vetëm informacionit të paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare.

158. Një paragraf i Theksimit të Çështjes duhet:

- Të përfshihet menjëherë pas opinionit;
- Të ketë titullin 'Theksim i Çështjes' ose ndonjë titull tjetër të përshtatshëm;
- Të përmbajë një referencë të qartë ndaj çështjes që theksohet dhe të tregojë se në ç'pjesë të pasqyrave financiare mund të gjenden shpalosjet relevante që e përshkruajnë plotësisht çështjen;
- Të tregojë se opinionin e auditimit nuk është modifikuar për sa i përket çështjes të theksuar.

159. Nëse auditori e konsideron të nevojshme për ta komunikuar një çështje, përveç atyre që janë paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare, e cila, në gjykimin e auditorit, është e rëndësishme për përdoruesit në mënyrë që ta kuptojnë auditimin, përgjegjësitë e auditorit apo raportin e auditimit, dhe me kusht që kjo nuk është e ndaluar me ligj ose rregullore, duhet të përpilohet një paragraf me titullin "Çështje Të Tjetra", apo ndonjë titull tjetër të përshtatshëm. Ky paragraf duhet të paraqitet menjëherë pas opinionit dhe pas çdo paragrafi të Theksimit të Çështjes.

Shtojca II: Rekomandimet e vitit paraprak

Komponenti i Auditimit	Rekomandimet e dhëna	Rekomandimet plotësisht të adresuara	Rekomandimet pjesërisht të adresuara	Rekomandimet e pa adresuara
Rekomandimet e vitit paraprak	Të sigurohet një plan veprimi i rishikuar për adresimin e rekomandimeve i cili në mënyrë të qartë përcakton një afat kohor dhe anëtarët stafit llogaritës. Në fokus fillestar duhet të përfshihen rekomandimet të cilat konsiderohen të një rëndësie më të madhe.		Përveq një rekomandimi icili nuk ishte adresuar, dy janë adresuar pjesërisht ndërsa të tjerat janë adresuar plotësisht.	
Ekzekutimi i buxhetit	Me rastin e hartimit të planit buxhetor , fondet buxhetore të harmonizohen me koston e përafërt të projekteve ,si dhe të bëhet një plan i qartë kohor për fillimin e procedurave të prokurimit dhe realizimin përfundimtar të procedurave dhe realizimin përfundimtar të projekteve.			Ky rekomandim nuk është adresuar. pasi vetem tek subvencionet ekzekutimi i buxhehtit ishte në nivel me planin. Tek kategoritë tjera prap kishte mospërputhje të mëdha.
Shpenzimet e Prokurimit	Të sigurohet se të gjitha kriteret e vendosura në dosjen e tenderit janë duke u respektuar nga OE. Rritja e kontrollit në këtë drejtim do të parandalonte paraqitjen e rasteve të lartpërmendura	Ky rekomandim është adresuar		

Shpenzimet e Prokurimit	Para fillimit të secilës procedurë të prokurimit , të sigurohet se është nënshkruar deklarata e nevojave dhe disponueshmërisë së fondeve.	Ky rekomandim është adresuar		
Shpenzimet e Prokurimit	Me rastin e nënshkrimit të kontratës, të sigurohet se janë përmbushur të gjitha kushtet ligjore dhe janë ndjekur të gjitha procedurat, në mënyrë që mos të vij deri te anulimi i kontratave për shkak të ankesave të mëvonshme	Ky rekomandim është adresuar		
Shpenzimet e Prokurimit	Të gjitha blerjet apo shërbimet ,të kontraktohen në përputhje me kërkesat e LPP-së. Kjo do të sigurojë shërbime të cilësisë së lartë me çmime më të favorshme.		Ky rekomandim pjesërisht është adresuar. Kjo ngase edhe këtë vit kishte disa qeshtje qe janë ngritur në raportin e auditimit.	
Shpenzimet tjera	Shpenzimet e mallrave dhe shërbimeve të jenë në harmoni të plotë me rregullat e përcaktuara ligjore dhe buxhetore. Në rastet kur limitet për avance do te tejkalohen, të kërkohet aprovim nga KBF-ja.	Ky rekomandim është adresuar.		
Paga dhe Meditje	Procesi i rekrutimit të jetë objektiv dhe transparent , duke siguruar trajtime te barabarta për të gjithë kandidatët. Bazuar në këtë proces ,të përzgjidhet kandidati i cili plotëson të gjitha kriteret e përcaktuara në konkurs.	Ky rekomandim është adresuar.		

Subvencione dhe Transfere	Të rritet kontrolli në monitorimin e subvencioneve, në mënyrë që të sigurohet paraja e dhënë është shpenzuar sipas qëllimit të përcaktuar	Është formuar komision i veçantë për monitorimin e projekteve të subvencionuara nga MeD dhe janë forcuar masat për monitorim më efikas.		
Auditimi i Brendshëm	MeD, brenda një periudhe të specifikuar kohore duhet të rishqyrtojë mundësin e themelimit të NJAAB-së. Deri në plotësimin e kësaj njësie, MeD të shfrytëzojë shërbimet e NJQ/AB		Ky rekomandim pjesërisht është adresuar. MeD ka kërkuar një auditim të brendshëm nga MF por nuk e ka rekrutuar Auditorin e Brendshëm.	